

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

**КУРСОВА РОБОТА
З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Кам'янець-Подільський
2025

*Рекомендувала кафедра германських мов і зарубіжної літератури
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол за №3 від 24 березня 2025 року)*

Рецензенти:

Сліпачук Наталія Миколаївна – кандидат філологічних наук, завідувач кафедри германських мов і зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Северіна Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Лівіцька Світлана Володимирівна – вчитель зарубіжної літератури Кам'янець-Подільської гімназії № 2 ім. Т.Г. Шевченка, консультант ЦПРПП Кам'янець-Подільської міської ради, модератор спільнот вчителів української мови та літератури, іноземних мов, зарубіжної літератури, шкільних бібліотекарів

К93 Курсова робота з методики навчання зарубіжної літератури: навчально-методичний посібник / укладачі О.Г. Шаповал, О.В. Кеба, І.Ю. Голубішко. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2025. – 67 с.

У навчально-методичному посібнику розміщено рекомендації до написання курсових робіт із методики навчання зарубіжної літератури. Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти предметної спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)) спеціалізацій А4.021 Англійська мова та зарубіжна література, А4.022 Німецька мова та зарубіжна література, А4.028 Польська мова та зарубіжна література.

ЗМІСТ

Вступ	4
Загальні вимоги до курсової роботи	5
Затвердження тематики курсових робіт	8
Орієнтовна тематика курсових робіт	9
Порядок визначення керівника курсової роботи	12
Вимоги до курсової роботи та алгоритм її виконання	13
Структура курсової роботи	16
Правила оформлення курсової роботи	26
Процедура допуску і проведення захисту курсової роботи	32
Оцінювання курсової роботи	36
Рекомендована література	40
- Нормативні документи	40
- Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи	41
- Підручники з зарубіжної літератури для 5-9 класів ЗЗСО	43
- Методика навчання зарубіжної літератури	48
Рекомендовані джерела інформації	50
Додатки	54
Додаток А	54
Додаток Б	55
Додаток В	57
Додаток Г	58
Додаток Д	59
Додаток Е	60
Додаток Ж	61
Додаток З	62

ВСТУП

Навчально-методичний посібник укладено з урахуванням «Методичних рекомендацій з написання та оформлення курсових робіт у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)», «Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)», «Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)», «Положення про освітні програми в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)», «Положення про навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)», «Порядку перевірки курсових, кваліфікаційних робіт, дисертацій ЗВО КПНУ на рівень унікальності», «Кодексу академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)», «Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція)» та інших локальних документів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Посібник визначає вимоги до етапів підготовки, змісту, структури, оформлення та захисту курсових робіт із методики навчання зарубіжної літератури.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

«Курсова робота з методики навчання зарубіжної літератури» належить до освітніх компонент професійної підготовки (обов'язкова) та увідповіднюється з освітньо-професійними програмами «Середня освіта (Мова і література (англійська, німецька))», «Середня освіта (Мова і література (німецька, англійська))», «Середня освіта (Мова і література (польська, англійська))» спеціальності А4 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» предметної спеціальності А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)) спеціалізацій А4.021 Англійська мова та зарубіжна література, А4.022 Німецька мова та зарубіжна література, А4.028 Польська мова та зарубіжна література галузі знань А «Освіта / Педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Освітній компонент є складником методичної підготовки майбутніх учителів-словесників.

Курсова робота є одним із видів індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти, передбачених навчальним планом відповідної освітньої програми спеціальності. Курсову роботу з методики навчання зарубіжної літератури виконують із метою формування компетентностей, пов'язаних зі здатністю до комплексного вирішення конкретного завдання з методики навчання зарубіжної літератури з використанням елементарних дослідницьких умінь, а також формування компетентностей, необхідних для майбутньої професійної діяльності, отриманих здобувачами вищої освіти за час навчання, та їх застосування для потреб майбутньої професійної діяльності вчителя зарубіжної літератури закладу загальної середньої освіти.

Основними завданнями курсової роботи є:

- систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із методики навчання зарубіжної літератури й застосування їх під час вирішення конкретних науково-методичних завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методикою науково-педагогічного дослідження, пов'язаного з темою курсової роботи.

Здобувач вищої освіти у процесі написання курсової роботи повинен продемонструвати вміння визначати зміст навчання зарубіжної літератури в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти (зокрема, щодо вивчення певної теми) і послідовність його опрацювання з урахуванням державного

стандарту освіти, типових освітніх програм, попередніх результатів навчання учнів, їхніх освітніх потреб; добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчання зарубіжної літератури; враховувати вікові та інші індивідуальні особливості учнів у процесі навчання зарубіжної літератури в 5-9 класах; оцінювати результати навчання учнів і здійснювати їх моніторинг на засадах компетентнісного підходу; здійснювати різні види планування та організації навчання зарубіжної літератури (у тому числі у дистанційному режимі) на різних його етапах; проводити його аналіз залежно від поставленої мети, індивідуальних особливостей здобувачів освіти, особливостей діяльності закладу освіти; використовувати цифрові пристрої, їхнє базове програмне забезпечення; критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел; використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси для професійного розвитку та обміну досвідом; працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами, опрацьовувати й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі, презентувати результати свого наукового дослідження.

Здобувач вищої освіти має можливість обирати оптимальний для нього формат написання навчально-дослідницької роботи відповідно до особливостей та актуальних потреб у межах реалізації індивідуальної освітньої траєкторії.

Дослідження можуть виконуватись у контексті різних форм курсових робіт (як традиційних, так і затребуваних інноваційними освітніми практиками). Здобувачам вищої освіти пропонують такі форми:

- інформаційно-аналітична/теоретико-експериментальна робота (традиційна);
- розробка на замовлення;
- проєкт/стартап.

Ці форми відрізняються за цільовими установками, підходами до підготовки, контентом/змістом, формою представлення, обсягом роботи:

- **Інформаційно-аналітична; теоретико-експериментальна робота.** Цільове спрямування: робота орієнтована на внутрішнє використання результатів у межах освітнього процесу. Пов'язана з розвитком навчально-дослідницьких компетентностей, здатністю вирішувати проблеми в майбутній професії на дослідницькій основі.

- **Розробка на замовлення.** Робота передбачає попереднє замовлення підприємства, установи, організації (відповідно до галузі) і має для нього практичну цінність. Також цей вид робіт пов'язаний із розвитком навчально-дослідницьких компетентностей майбутнього фахівця через інтеграцію в реальну діяльність.
- **Проект/стартап.** Робота передбачає створення оригінального авторського підходу до вирішення конкретної актуальної проблеми з можливістю участі в конкурсах та подальшого просування на ринку інноваційних продуктів (у межах відповідних галузей). Базові характеристики курсової роботи у формі проекту/стартапу (додаток А).

Спільною основою для всіх форм курсової роботи є дослідницький складник, що характеризується активним використанням дослідницьких методів навчання, самостійністю. Рекомендації на етапі вибору типу курсової роботи (додаток Б).

ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМАТИКИ КУРСОВИХ РОБІТ

Тематику курсових робіт на наступний навчальний рік розробляє, затверджує і оприлюднює на своїй вебсторінці кафедра германських мов і зарубіжної літератури до початку нового навчального року. Тематика курсових робіт має відповідати завданням і змісту освітнього компоненту «Методика навчання зарубіжної літератури», бути актуальною та пов'язаною з практичними потребами фаху учителя зарубіжної літератури, відповідати освітнім та дослідницьким пріоритетам здобувачів вищої освіти, їхнім потребам щодо розвитку необхідних компетентностей у контексті професійного становлення.

Тематику курсових робіт щороку оновлюють з урахуванням найновіших наукових досягнень та сучасних практик навчання зарубіжної літератури, набутого на кафедрі досвіду, побажань керівників курсових робіт, здобувачів вищої освіти, роботодавців та інших стейкхолдерів.

Здобувачі вищої освіти мають право вільного вибору теми курсової роботи із запропонованого кафедрою переліку або запропонувати свій варіант теми з обґрунтуванням доцільності її написання. Запропоновані здобувачами вищої освіти теми також повинні бути затверджені на засіданні кафедри германських мов і зарубіжної літератури та внесені до переліку. Вибір теми курсової роботи із запропонованого переліку засвідчують підписом здобувача вищої освіти, який її обрав.

Зміну теми курсової роботи допускають у виняткових випадках за обґрунтованим клопотанням самого здобувача вищої освіти або за ініціативою керівника.

Під час вибору теми курсової роботи здобувач вищої освіти повинен ураховувати її актуальність, пізнавальний інтерес до неї, можливість подальшого детальнішого дослідження проблеми (написання кваліфікаційної роботи). Назва курсової роботи має бути стислою, конкретною, чіткою, відповідати суті досліджуваної проблеми, предмету дослідження і змісту виконаної роботи.

Процедура затвердження тематики курсових робіт у формі розробки на замовлення та проєкту/стартапу відповідає процедурі затвердження інформаційно-аналітичної/теоретико-експериментальної курсової роботи (традиційної).

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Методика використання засобів візуалізації на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
2. Методика аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
3. Вивчення біографії письменника на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
4. Розвиток писемного мовлення здобувачів на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
5. Методика проведення нестандартних уроків зарубіжної літератури в ... класі.
6. Особливості використання евристичної бесіди на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
7. Методика використання проблемного навчання на уроках літератури у ... класі.
8. Шляхи розвитку компетентних учнів-читачів на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
9. Методика формування початкових відомостей про видатних зарубіжних письменників на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
10. Шляхи формування елементарних умінь аналізу художніх творів на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
11. Методи й прийоми засвоєння основних понять із теорії літератури на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
12. Методика розвитку читацької компетентності здобувачів на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
13. Методика вивчення тематичного розділу «...» на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
14. Методика вивчення тематичного розділу «...» на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
15. Шляхи реалізації мистецького контексту в процесі вивчення творів зарубіжної літератури у ... класі.
16. Методика розвитку усного й писемного мовлення учнів на уроках зарубіжної літератури в ... класі.

17. Формування розуміння образного моделювання життєвих явищ на уроках зарубіжної літератури в ... класі.
18. Методика формування екологічної грамотності учнів на уроках зарубіжної літератури у ... класі.
19. Методика роботи з медійними продуктами на уроках зарубіжної літератури у ... класі.
20. Формування інтерпретаційної свідомості учнів-читачів під час опрацювання літературного твору в ... класі.
21. Проблемне навчання на уроках зарубіжної літератури як засіб активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти
22. Методика організації та проведення уроку компаративного аналізу при вивченні зарубіжної літератури.
23. Формування національної свідомості здобувачів у процесі вивчення зарубіжної літератури.
24. Шляхи формування громадянської компетентності на уроках зарубіжної літератури
25. Інтерактивні технології вивчення зарубіжної літератури в ЗЗСО
26. Інтегроване навчання зарубіжної літератури та іноземної мови в ЗЗСО
27. Особливості вивчення окремих фольклорних жанрів у курсі «Зарубіжна література»
28. Роль виразного читання у процесі формування читача при вивченні зарубіжної літератури
29. Гейміфікація як засіб розвитку творчих можливостей здобувачів у процесі вивчення зарубіжної літератури
30. Взаємозв'язок різних видів мистецтв у процесі викладання зарубіжної літератури
31. Використання квест-технологій на уроках зарубіжної літератури
32. Прийоми навчання, які спрямовані на розвиток творчих здібностей здобувачів освіти
33. Формування медіаграмотності та медіакомпетентності здобувачів освіти на уроках зарубіжної літератури
34. Розвиток емоційного інтелекту на уроках зарубіжної літератури
35. Уроки позакласного читання в системі літературної освіти

36. Використання культурологічного контексту під час вивчення творів зарубіжної літератури
37. Специфіка проєктної діяльності на уроках зарубіжної літератури
38. Шляхи творення проблемних ситуацій на уроці літератури (на прикладі вивчення твору (на вибір студента))
39. Урок-«перевернений клас» з зарубіжної літератури
40. Особливості використання здоров'язбережувальних технологій на уроці зарубіжної літератури

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ КЕРІВНИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Керівництво курсовою роботою здійснюють науково-педагогічні працівники, які мають досвід науково-педагогічної та практичної роботи. Кількість курсових робіт на одного керівника визначає кафедра. Керівництво курсовою роботою, що має міждисциплінарний характер, здійснюють науково-педагогічні працівники відповідних кафедр на пропорційних умовах. Керівника курсової роботи призначають на підставі заяв здобувачів вищої освіти (Додаток В).

Керівник:

- допомагає здобувачеві вищої освіти обрати тему курсової роботи, сформулювати мету і завдання, скласти план виконання роботи;
- надає рекомендації щодо опрацювання необхідної літератури, нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань тощо за темою курсової роботи;
- консультує під час написання курсової роботи;
- здійснює загальне керівництво курсовою роботою і відповідає за відсутність у роботі системних помилок;
- перевіряє курсову роботу;
- контролює процес перевірки роботи на рівень унікальності.

Керівник курсової роботи входить до складу комісії з її захисту. Склад комісії (не менше трьох викладачів кафедри) затверджують на засіданні кафедри германських мов і зарубіжної літератури. До складу комісії можуть входити роботодавці, учителі зарубіжної літератури, представники галузі та ін. Закріплення тем курсових робіт та призначення керівників здійснюють у термін, визначений графіком освітнього процесу.

ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА АЛГОРИТМ ЇЇ ВИКОНАННЯ

Загальні вимоги до курсової роботи:

- робота повинна бути оформлена згідно з вимогами, встановленими «Методичними рекомендаціями з написання та оформлення курсових робіт у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)» та виконана в термін, передбачений графіком освітнього процесу;
- проблема, яку досліджує здобувач вищої освіти, має бути актуальною;
- під час написання роботи потрібно дотримуватись вимог щодо її оформлення, єдиного стилю викладу (не використовувати довгих, незрозумілих за змістом речень; не послуговуватися частовживаними, малоінформативними штампами; намагатися викладати думки логічно, чітко і зрозуміло, уникати повторень і надмірної описовості);
- у роботі повинні бути обґрунтовані результати самостійного дослідження, а також подано висновки до роботи;
- робота повинна містити покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- у роботі неприпустимі такі види порушень академічної доброчесності, як академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Інформаційно-аналітична; теоретико-експериментальна робота:

- постановка проблеми, визначення засадничих позицій дослідницької роботи (мета, завдання, очікувані результати);
- теоретичний аналіз проблеми на основі літературних джерел, узагальнювальні висновки;
- обґрунтування підходу та планування варіанту вирішення проблеми;
- практична апробація створеної моделі (за можливості); проведення експерименту та опис результатів;
- узагальнювальні висновки, рекомендації щодо вирішення подібних проблем у сучасних умовах.

Розробка на замовлення:

- аналіз проблеми/завдання на основі реальної виробничої ситуації замовників;

- аналіз очікуваних замовниками результатів, визначення умов їх досягнення;
- розроблення структури дослідницької роботи, поетапного виконання завдань;
- узгодження підходу до виконання завдань із замовниками, корегування процесу;
- виконання завдань, виготовлення презентаційних матеріалів, представлення їх замовникам;
- самооцінювання через співвіднесення завдань і результатів їх виконання;
- фінальна оцінка результатів роботи керівником і замовниками.

Проект/стартап:

- вибір конкретної (специфічної для проекту) проблеми в межах визначеної керівником тематики (з урахуванням індивідуальних/групових інтересів та можливостей);
- вивчення ринку інновацій, зокрема конкурсних пропозицій за проблематикою, у межах якої готується проект;
- виокремлення ідеї, що може мати інноваційний ефект у відповідній галузі/сфері діяльності та загальне бачення її практичної реалізації;
- узгодження базових позицій із керівником проектної роботи;
- розроблення структури роботи; поетапне виконання завдань, за наслідком яких отримують очікувані результати;
- оформлення проекту, його публічна презентація.

Організаційно процес написання курсової роботи складається з таких етапів:

1. Підготовчого етапу, що полягає у виборі здобувачем вищої освіти теми й отримання індивідуального завдання від керівника курсової роботи щодо питань, які необхідно розв'язати (ознайомлення зі станом методичної проблеми; визначення мети, завдань, об'єкта, предмета, методологічної основи курсової роботи; добір методів дослідження, зокрема теоретичних, емпіричних, статистичних; визначення структури роботи тощо). На цьому етапі здобувач вищої освіти здійснює інформаційний пошук із теми курсової роботи, опрацьовує й систематизує матеріал, готує огляд наукової та методичної літератури з досліджуваної проблеми, складає план роботи.

2. **Основного етапу**, завданням якого є написання чернеткового варіанта курсової роботи та оформлення науково-довідкового апарату (покликання, список використаних джерел).

3. **Завершального етапу**, що передбачає коригування курсової роботи відповідно до зауважень і пропозицій керівника, її технічне оформлення й публічний захист.

Процес підготовки й виконання курсової роботи доцільно вибудувати відповідно до календарного плану:

- останній місяць навчального семестру (який передує за навчальним планом курсовій роботі) – вибір теми та її попереднє обговорення з керівником;
- перший місяць навчального семестру – пошук, підбирання, систематизація та аналіз матеріалів із теми курсової роботи, складання плану роботи й обговорення його з керівником;

- другий місяць навчального семестру – завершення написання чернеткового варіанту курсової роботи;

- третій місяць навчального семестру – написання остаточного варіанту курсової роботи;

- четвертий місяць навчального семестру – подання курсової роботи керівникові та її захист.

Залежно від індивідуальних особливостей здобувача вищої освіти, рівня його теоретичної підготовки і загальної дослідницької культури курсову роботу можна виконати швидше.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

У процесі підготовки курсової роботи з методики навчання зарубіжної літератури належну увагу приділяють глибокому аналізу чинних програм з зарубіжної літератури для закладів загальної середньої освіти (зокрема, модельних), шкільних підручників, посібників, установлюють міждисциплінарні зв'язки під час вивчення зарубіжної літератури, використовують дидактичні можливості методичного апарату навчальної книги, ілюстративний матеріал тощо.

Складниками курсової роботи є такі елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності);
- вступ;
- основна частина (розділи, підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Кожен структурний елемент починається з нової сторінки.

Титульний аркуш містить:

- найменування міністерства, якому підпорядкований заклад вищої освіти;
- назву закладу вищої освіти, факультету і кафедри, на якій виконана курсова робота;
- тему роботи;
- курс, групу;
- рівень вищої освіти;
- шифр і назву спеціальності, предметної спеціальності (за наявності), спеціалізації (за наявності);
- назву освітньої програми;
- прізвище, ім'я здобувача вищої освіти;
- науковий ступінь, учене звання, посаду, прізвище та ім'я керівника;
- кількість балів (оцінку за національною шкалою, оцінку ЄКТС) за курсову роботу;
- прізвище та ім'я, підписи членів комісії із захисту;

– місто і рік виконання курсової роботи (Додаток Г).

Зміст розташовують після титульного аркуша (аркуш не нумерують). Він містить назви структурних елементів, заголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх сторінок, зокрема вступу, розділів, підрозділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків (Додаток Д).

Зміст роботи повинен відповідати вимогам:

- теми кожного розділу мають бути однакові за важливістю, а самі розділи – приблизно однакові за обсягом;
- тема і зміст окремих розділів не повинні «накладатися», жоден із пунктів плану не може повторювати назви роботи;
- у змісті в словах не рекомендовано використовувати знак переносу.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів подають як окремий список (за необхідності) безпосередньо після «ЗМІСТУ», починаючи з наступної сторінки. Додатково їхнє пояснення наводять у тексті під час першого згадування.

Переліки умовних позначень слід розташовувати стовпцем за абеткою. Ліворуч в абетковому порядку наводять скорочення, або умовні позначення спочатку українською мовою, а потім іншими мовами (за наявності), а праворуч – їх розшифрування. Терміни, скорочення, символи, позначення, які повторюють не більше двох разів, до переліку не вносять.

У **вступі** подають загальну характеристику курсової роботи в такій послідовності:

- актуальність теми;
- мета й завдання роботи;
- об’єкт і предмет дослідження;
- методи дослідження;
- практичне значення отриманих результатів;
- апробація результатів дослідження (за наявності);
- публікації (за наявності).

Вступ завершують описом структури роботи: подають перелік її структурних елементів (вказують кількість розділів і частин), зазначають кількість джерел у списку використаних джерел та кількість додатків.

Рекомендований обсяг вступу до 2-3 сторінок.

Актуальність теми. Розкривають сутність і стан розробки наукової проблеми на основі аналізу української та зарубіжної наукової літератури із

зазначенням практично розв'язаних завдань, актуальних проблем у галузі методики навчання зарубіжної літератури, підстави і вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Висвітлення актуальності повинно бути лаконічним, чітким та аргументованим, зосередженим на основних положеннях без надмірної деталізації. Це дозволить зосередити увагу на ключовій ідеї та значущості обраної науково-методичної проблеми.

Мета має вказувати на об'єкт і предмет дослідження. Мета курсової роботи – центральний елемент структури і надзвичайно важливий методологічний інструмент дослідження. Вона базується на необхідності виокремити новий аспект проблеми, що досліджується. Для правильної постановки мети курсової роботи необхідно чітко визначити:

1) сутність проблеми, що досліджується, та її основні суперечності; основні проблемні питання (теоретичні та/або експериментальні), які підлягають розв'язанню шляхом науково-методичного дослідження;

2) наявні теоретичні знання, які можуть бути використані для пояснення структури й законів функціонування об'єкта, що вивчається;

3) основні шляхи та обсяги необхідної розробки теоретичного та/або експериментального обґрунтування об'єкта дослідження;

4) наявні в психології, педагогіці та методиці навчання зарубіжної літератури методи й засоби проведення теоретичного та/або експериментального обґрунтування об'єкта. Не варто визначати мету як «дослідження...», «вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на мету.

Формулювання **завдань** повинно бути змістовним, чітким й точним, оскільки вони стають назвами розділів і параграфів, а опис розв'язання поставлених завдань є складником змісту розділів роботи. Для реалізації мети наукової роботи визначають конкретні завдання, які віддзеркалюють логіку науково-методичного пошуку.

Основні методологічні вимоги до постановки завдань дослідження:

1) завданнями дослідження називають проблемні питання, отримання відповідей на які необхідні для досягнення мети;

2) послідовність постановки викладу завдань дослідження відповідають назві його теми, меті, об'єкту й предмету дослідження;

3) сукупність поставлених у дослідженні завдань повинно бути мінімальним за ознакою їх необхідної достатності для досягнення мети курсової роботи.

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться як ціле і його частина. В об'єкті виокремлюють певний аспект, який стає предметом дослідження і визначає тематику курсової роботи. Об'єкт – це широка сфера наукового пошуку, тоді як предмет – конкретний аспект або характеристика цієї сфери, що підлягає безпосередньому вивченню. Предмет завжди відображає певну сторону об'єкта, яка є ключовою для розв'язання дослідницької проблеми. У методичному дослідженні об'єктом виступає процес або явище, зумовлене проблемною ситуацією і обране для аналізу. Предмет, у свою чергу, охоплює вузько окреслену частину педагогічної реальності, яка безпосередньо досліджується. Правильне, збалансоване визначення об'єкта і предмета (не надто загальне і не надто вузьке) забезпечує можливість отримання науково обґрунтованих, конкретних результатів, що можуть бути впроваджені у практику загальної середньої освіти.

Метод дослідження – це нормативно обґрунтований спосіб проведення науково-методичного аналізу; шлях вивчення, що спирається на загальні теоретичні уявлення про природу об'єкта дослідження. У роботі подається перелік методів, застосованих для розв'язання конкретних завдань. Їх слід наводити стисло й чітко, зазначаючи, що саме вивчалось за допомогою кожного з них. Це дає змогу оцінити логічність і обґрунтованість вибору методів. Коректний добір методів дослідження є запорукою достовірності отриманих результатів і сформульованих висновків.

Розуміння, визначення й вибір методів дослідження залежать від загальнонаукової та конкретно-наукової методології. Методика дослідження (втілення методу) – вироблений спосіб організації взаємодії суб'єкта й об'єкта дослідження на основі конкретного матеріалу та конкретної процедури.

Методи дослідження бувають:

1) теоретичні – вивчення наукової літератури (філософські, психологічні, педагогічні, літературознавчі праці, наукові періодичні фахові видання, довідкова література, підручники, навчальні й навчально-методичні посібники, методичні рекомендації тощо), ознайомлення із нормативними, розпорядчими та інструктивно-методичними документами;

аналіз документації закладів загальної середньої освіти; метод моделювання системи навчання й такі розумові операції логічного мислення, як аналіз, синтез, індукція, дедукція, класифікація, типологізація, абстрагування, систематизація, порівняння, узагальнення тощо;

2) емпіричні – педагогічне спостереження за освітнім процесом у закладах загальної середньої освіти (зокрема, спостереження й аналіз уроків зарубіжної літератури), опитування, бесіди з учителями-словесниками та здобувачами загальної середньої освіти, їх анкетування, тестування, аналіз письмових, творчих і контрольних робіт здобувачів загальної середньої освіти, вивчення й узагальнення педагогічного досвіду роботи вчителів; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний); моделювання уроків; аналіз планів-конспектів і стенограм уроків зарубіжної літератури та ін.;

3) статистичні – кількісний і якісний аналіз експериментальних даних.

Теоретичний аналіз літератури з методики навчання зарубіжної літератури і суміжних дисциплін (філософії, психології, педагогіки, дидактики та ін.) допомагає ознайомитися з історією вивчення того чи того питання, з певними досягненнями й нерозв'язаними аспектами.

Метод цілеспрямованих спостережень за діяльністю здобувачів загальної середньої освіти дає змогу вивчити й узагальнити досвід вчителів, зробити вмотивовані висновки і сформулювати робочу гіпотезу дослідження. Дані, одержані за допомогою цього методу дослідження, підлягають перевірці шляхом належної організації навчання.

Вивчення й узагальнення передового досвіду викладання літератури є надійним критерієм для перевірки правильності теоретичних висновків. Дослідник може організувати вивчення досвіду, залучаючи до цього вчителів-словесників, які можуть зрозуміти завдання дослідження, застосовувати ту методику, що пропонується. Дослідник спостерігає за викладанням, проводить бесіди з учнями, організовує контрольні роботи, аналізує їх результати та ін.

Педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний) дозволяє спостерігати предмет дослідження з точним обліком умов, тому служить засобом перевірки теорії та ефективності окремих методів і прийомів навчання зарубіжної літератури. Цей метод дозволяє виявити об'єктивні закономірності й доказово з'ясувати явища, які вивчаються, одержати науково правильні й переконливі висновки.

Експериментальна база курсової роботи (факультативний складник курсової роботи) – це заклади загальної середньої освіти. Вказується повна назва закладів загальної середньої освіти та визначені класи, на базі яких проводили дослідно-експериментальну роботу. Зазвичай здобувачі вищої освіти можуть проводити педагогічний експеримент (або його елементи) упродовж навчальної ознайомлювальної педагогічної практики з зарубіжної літератури в 5-9 класах (5 семестр).

Опис **етапів дослідно-експериментальної роботи** (констатувальний, формувальний, контрольний) є факультативним складником курсової роботи. У курсовій роботі з методики можна використовувати лише елементи педагогічного експерименту.

У процесі формулювання **практичного значення отриманих результатів** надають відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

Апробація результатів дослідження (факультативний складник курсової роботи) – це зазначення наукових конференцій, семінарів та ін., на яких оприлюднено результати дослідження, викладеного в курсовій роботі.

За наявності **публікацій** указують кількість наукових праць (статей, тез та ін.), у яких віддзеркалено основні наукові результати курсової роботи.

Вступ завершують описом **структури курсової роботи**: подають перелік структурних елементів роботи (кількість розділів і підрозділів), зазначають кількість джерел у списку використаних джерел, кількість додатків, таблиць і рисунків.

Написання **основних розділів** курсової роботи здійснюється здобувачем вищої освіти шляхом побудови індивідуальної освітньої траєкторії з можливістю поєднання формальної, неформальної та/або інформальної освіти.

Складниками основної частини курсової роботи з методики навчання є розділи (зазвичай два), кожний із яких починають із нової сторінки. Наприкінці кожного розділу формулюють короткі висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів.

У розділах основної частини необхідно розкрити зміст використаних термінів і понять, суть досліджуваної проблеми, вирішити поставлені завдання, узагальнити результати дослідження.

Кожен абзац повинен бути об'єднаний однією думкою, мати смислову та стилістичну єдність.

Розділи курсової роботи зазвичай містять підрозділи (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою). За назвою та змістом розділи віддзеркалюють завдання наукового дослідження. На початку розділів може бути передмова з коротким описом обраного напрямку дослідження й обґрунтування застосованих методів.

У **першому, описовому розділі** зазвичай окреслюють основні етапи розвитку наукової думки з обраної методичної проблеми, подаючи стислий і критичний огляд праць українських та зарубіжних дослідників. Звертають увагу на ті аспекти, які залишаються недостатньо вивченими, висловлюють власні міркування та демонструють уміння обґрунтовано відстоювати позицію, спираючись на теоретичні джерела й підкріплюючи її відповідними прикладами. Доцільно завершити розділ коротким підсумком, у якому підкреслюється актуальність і доцільність проведення власного дослідження.

У **другому, аналітичному розділі** обґрунтовують вибір напрямку дослідження та викладають загальні підходи до його проведення. Описують шляхи розв'язання поставлених завдань і здійснюють їх порівняльний аналіз. Аналізують основні тенденції, закономірності, гіпотези, принципи дії, а також характеристики застосованих методів, прийомів і методик. Детально висвітлюють хід дослідження, умови його проведення та основні етапи експерименту (якщо він передбачений), наводять повні результати власної роботи, описують шляхи їх отримання й підкреслюють їхню новизну. Оцінюють, наскільки повно вдалося розв'язати дослідницькі завдання, аналізують достовірність отриманих результатів і порівнюють їх з даними вітчизняних та зарубіжних дослідників. За потреби обґрунтовують доцільність подальших досліджень. Цей розділ має містити, наприклад, систему урочної та позаурочної роботи, пов'язаної з темою дослідження, добірку завдань для практичного впровадження результатів, методичні рекомендації щодо викладання певного розділу або теми зарубіжної літератури тощо.

У другому розділі розробляється система завдань, методів і прийомів навчання зарубіжної літератури або система уроків, спрямована на підвищення ефективності вивчення певної теми. Також, як правило, подається опис експериментальної перевірки положень, викладених у курсовій роботі. Проведення експерименту забезпечує достовірність, валідність і надійність отриманих результатів і зроблених висновків. Якщо

дослідження проводиться в закладах загальної середньої освіти, може бути розроблена спеціальна програма педагогічного експерименту.

Педагогічний експеримент передбачає організацію навчання певного розділу чи теми за обґрунтованою методикою в одному або кількох класах. Його супроводжує контрольний експеримент з тієї ж теми, що проводиться в інших класах або школах. Найчастіше експериментальна робота здійснюється у двох класах — експериментальному та контрольному. В обох класах використовується однаковий навчальний матеріал, але застосовуються різні методичні прийоми.

Для організації педагогічного експерименту необхідно визначити його мету та завдання, скласти покроковий план, підготувати методичне забезпечення, розробити інструкції до проведення кожного етапу, а також систему фіксації та аналізу отриманих результатів. Підготовчий етап передбачає уточнення очікуваних результатів, визначення мети й завдань дослідження, обрання місця проведення (ЗЗСО), учасників (учні 5–9 класів), змісту експериментальної роботи, методів і умов її реалізації. Також слід сформулювати якісні характеристики учасників, показники, критерії та рівні оцінювання, а також продумати процедуру обробки та інтерпретації зібраних даних.

Основна мета експерименту – перевірити ефективність розробленої методичної системи навчання зарубіжної літератури або її складника й підтвердити достовірність гіпотези.

Завданнями експерименту можуть бути такі:

- 1) вивчити стан навчання зарубіжної літератури (певного аспекту) в закладах загальної середньої освіти;
- 2) виявити початковий рівень знань, умінь і навичок з зарубіжної літератури (певного розділу / теми) в здобувачів загальної середньої освіти;
- 3) ознайомитися з програмами зарубіжної літератури для певного класу, розробити й апробувати авторські методи / прийоми навчання;
- 4) розробити й обґрунтувати окремий складник методичної системи навчання зарубіжної літератури;
- 5) виявити, обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність педагогічних умов реалізації складника методичної системи навчання зарубіжної літератури;

- 6) визначити ефективні форми, методи, засоби, технології навчання зарубіжної літератури для закладів загальної середньої освіти;
- 7) перевірити ефективність розробленого складника (аспекту) методичної системи навчання зарубіжної літератури;
- 8) опрацювати й проаналізувати результати експериментального навчання;
- 9) скорегувати теоретичні й методичні рекомендації щодо навчання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти та ін.

У **висновках** викладають найважливіші теоретичні та практичні результати, отримані в процесі дослідження наукової проблеми. Висновки обов'язково повинні відповідати меті та конкретним завданням, визначеним і сформульованим у вступі. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання, у наступних – розкривають методи розв'язання поставлених завдань. У висновках зазначають те позитивне, що вдалося виявити в процесі вивчення теми, недоліки й перспективи подальшого дослідження проблеми, короткі рекомендації.

Висновки повинні бути чіткими, виразними, віддзеркалювати реальні результати роботи. Висновки *не повинні містити* цитат, та інформації, не обґрунтованої в роботі.

Текст висновків можна поділяти на пункти. Рекомендований обсяг висновків 1,5-2 сторінки.

Список використаних джерел формують одним із таких способів:

- у порядку появи покликань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Список використаних джерел охоплює, зазвичай, ті джерела, на які були зроблені покликання в роботі, або які віддзеркалюють відповідну тему й знайомі здобувачеві вищої освіти. Рекомендовано використовувати наукові праці іноземних дослідників.

Кількість використаних джерел зазвичай має становити 20-30 позицій. Бібліографічний опис зазвичай наводять відповідно до стандартів бібліотечної та видавничої справ (Додаток 3).

Додатки не є обов'язковим елементом курсової роботи. У додатках вміщують матеріал, який:

- є необхідним для забезпечення повноти роботи;

- не може бути розміщений в основній частині тексту через великий обсяг або способи відтворення.

Обсяг додатків не повинен перевищувати обсяг курсової роботи.

Складниками додатків можуть бути засоби, за допомогою яких створюють експериментальну частину роботи:

- зразки дидактичного матеріалу;
- ілюстрації, таблиці, завдання, плани-конспекти уроків й т.ін..

Усі використані в тексті таблиці, схеми та ін. повинні обов'язково мати відповідні коментарі й бути проаналізовані.

Орієнтовна структура проєкту/стартапу (додаток Е).

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Текст основної частини курсової роботи є основним текстом. Рекомендований обсяг основного тексту курсової роботи як правило становить **20-25** друкованих сторінок.

Орієнтовний обсяг курсової роботи (у сторінках):

Структурні одиниці	Курсова робота
Загальна кількість сторінок	20-25
Вступ	2-3
Теоретико-методологічний розділ	7-9
Практичний розділ	10-11
Висновки	1,5-2

До зазначеного обсягу *не належить список використаних джерел і додатки*, але сторінки цих структурних частин нумерують наскрізно.

Обов'язковою умовою до курсової роботи є її написання державною мовою, за винятком списку використаних джерел, у якому використане джерело записують *мовою видання*. Цитати з цих джерел наводять у тексті *винятково* українською мовою.

Курсову роботу друкують аркушах білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через півтора міжрядкових інтервали, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 3 см, праве – 1 см, верхнє – 2 см, нижнє – 2 см. Шрифт - Times New Roman, кегль шрифту (розмір) – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Робота має бути надрукована без помилок та виправлень. Шрифт має бути чітким, чорного кольору середньої жирності, щільність тексту – однаковою. Текст курсової роботи може бути проілюстрований рисунками, схемами, графіками, діаграмами та таблицями.

Кожну структурну частину курсової роботи починають з нової сторінки, за винятком підрозділів.

Першу сторінку (титульну) оформлюють за формою, наведеною в Додатку. Титульна сторінка є складником загальної нумерації сторінок, її не нумерують. Далі номер сторінки проставляють арабськими цифрами у правому верхньому кутку аркуша без крапки в кінці зі збереженням наскрізної нумерації всього тексту разом із додатками.

Оформлення заголовків

За титульною сторінкою наводять послідовно зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки. Кожен структурний елемент розпочинають з нової сторінки, а кожен підрозділ – після закінчення попереднього.

Заголовки структурних частин роботи – «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами напівжирним шрифтом у центрі рядка без крапки в кінці. Відстань між заголовком та наступним текстом має бути 1 пропущений рядок.

Заголовки підрозділів друкують напівжирним шрифтом малими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою але наприкінці останнього речення крапку не ставлять. Перенесення слів у заголовку розділу не роблять.

Не можна розміщувати назву розділу в нижній частині сторінки, якщо після назви є тільки один рядок тексту.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім із нового рядка друкують заголовок розділу.

Такі структурні частини як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не мають порядкового номера.

Підрозділи нумерують в межах кожного розділу. Номер підрозділу формують із номера розділу й порядкового номера підрозділу, між ними ставлять крапку. У кінці номера підрозділу ставлять крапку наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). У тому ж самому рядку друкують заголовок підрозділу. Крапку після назви підрозділу не ставлять.

Ілюстрації розміщують безпосередньо після тексту, у якому їх згадують уперше, або на наступній сторінці. Основними видами ілюстративного матеріалу є рисунок, схема, фотографія, діаграма, графік та ін. Ілюстрації можуть мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, вносять до загальної нумерації. Таблиці, рисунки чи креслення, розміри якого більше, ніж формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рисунок_Рис._» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій у додатках. Номер ілюстрації формують із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставлять крапку. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу).

Номер рисунка, його назву й пояснювальні підписи розміщують послідовно під ним. Якщо в курсовій роботі один рисунок, то його нумерують за загальними правилами.

Якщо ілюстрації, розміщені в курсовій роботі, створені не здобувачем вищої освіти, потрібно обов'язково зазначити джерело їх походження.

Окремі матеріали курсової роботи подають у формі **таблиці**. Таблицю розміщують безпосередньо після тексту, в якому її згадують уперше, або на наступній сторінці так, щоб її можна було читати без повороту роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна перенести на іншу сторінку. У такому разі зазначають: Продовження табл. ...

Текст у таблиці друкують зазвичай 12 кеглем із одинарним інтервалом. Якщо цифрові або інші дані в будь-якому рядку таблиці не наводять, то в ньому ставлять риску (—). На всі таблиці повинні бути покликання в тексті. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) арабськими цифрами. Дозволено нумерувати таблиці в межах розділу. У цьому разі номер таблиці формують із номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад: «Таблиця 2.1» (перша таблиця другого розділу). Таблиці кожного додатка нумерують окремо. Номер таблиці додатка формують із позначення додатка та порядкового номера таблиці в додатку відокремлених крапкою, наприклад: «Таблиця В.1» (перша таблиця додатку В).

Якщо в курсовій роботі є лише одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

Кожна таблиця, як правило, повинна мати назву, яку розміщують над таблицею в центрі. Слово «Таблиця» та її назву пишуть з великої літери. Слово «Таблиця» друкують праворуч, над правим верхнім кутом заголовка таблиці один раз, на інших сторінках пишуть «Продовження табл. ...». Назви не підкреслюють.

Заголовки колонок повинні розпочинатись з великих літер, а підзаголовки – з малих, якщо вони складають одне речення із заголовком, і

з великих, якщо вони самостійні. Відстань між таблицею і текстом роботи має бути не менше одного рядка.

У курсовій роботі обов'язково роблять покликання на використані джерела. Наявність покликань є обов'язковою вимогою щодо оформлення курсової роботи та дотримання академічної доброчесності. Покликання на використані джерела в тексті наводять у квадратних дужках і оформлюють за одним із варіантів:

- прізвища автора або авторів джерела, рік видання і номер відповідної сторінки використаного джерела;
- порядковий номер зі списку використаних джерел та номер відповідної сторінки використаного джерела.

Для підтвердження власних аргументів покликанням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того друкованого твору варто наводити цитати. Цитований текст завжди супроводжують покликанням на джерело. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, не допускати, щоб найменше скорочення наведеного витягу спотворювало зміст, представлений автором. У разі використання запозиченого матеріалу без покликання на автора та джерело курсову роботу вважають плагіатом (оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства) і знімають із захисту.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати розпочинають і закінчують лапками та подають у граматичній формі джерела, зі збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без видозмінених думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців у цитуванні допускають без перекручення авторського тексту й позначають трикрапкою в круглих дужках (...). Її ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, усередині, наприкінці). Якщо перед пропущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то його не зберігають;
- у непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що значно економить текст, потрібно бути гранично точним у відтворенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні покликання на джерело.

Оформлення списку використаних джерел

Бібліографічний опис списку використаних джерел у курсовій роботі здійснюють відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 з обов'язковою вказівкою на прізвища авторів, назви праці, міста і року видання, видавництва та кількості сторінок.

Позиції у списку використаних джерел рекомендовано розташовувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Список використаних джерел можна формувати за порядком появи покликань у тексті, або в хронологічному порядку. Список використаних джерел може включати як надруковані, так і електронні видання, видання іноземною мовою тощо.

Спочатку подають літературу/джерела, видану кирилицею, далі – латиною і мовами з особливою графікою (за алфавітом назв мов – арабською, вірменською, грузинською тощо). Публікації мовами з особливою графікою подають в українській транслітерації або в перекладі українською мовою.

Список використаних джерел рекомендовано систематизувати в такій послідовності:

- джерела (неопубліковані (архівні джерела, архівні фонди бібліотек) подають за алфавітом; опубліковані – за хронологією);
- література до теми курсової роботи;
- статті з періодичних видань;
- довідкова література (бібліографічні покажчики, словники, енциклопедії, довідники тощо);
- електронні ресурси.

До списку використаних джерел рекомендовано подавати праці керівника курсової роботи.

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією.

Відомості про джерела нумерують арабськими цифрами. Номер ставлять перед бібліографічним записом і відокремлюють від нього крапкою.

Додатки оформлюють як продовження роботи на прикінцевих її сторінках у порядку покликань у тексті. Посередині рядка над заголовком

великими літерами друкують слово «ДОДАТКИ». Кожен додаток повинен мати заголовок, надрукований у наступному рядку після позначення додатка в центрі рядка малими літерами (з першої великої) напівжирним шрифтом.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка. Кожен наступний додаток повинен починатися з нової сторінки.

Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: «Додаток А», «Додаток Б» тощо. Один додаток позначають як «Додаток А».

Сторінки курсової роботи разом із додатками нумерують арабськими цифрами з дотриманням наскрізної нумерації.

ПРОЦЕДУРА ДОПУСКУ І ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Не пізніше ніж за **30 календарних днів** до захисту курсову роботу подають науковому керівникові для перевірки змісту та структури, дотримання академічної доброчесності, внесення необхідних правок. Після позитивного висновку наукового керівника курсову роботу перевіряють на рівень унікальності.

Перевірку курсових робіт на рівень унікальності здійснюють із використанням відповідних технологій та комп'ютерних програм, які є у відкритому доступі в мережі «Інтернет», визначені Університетом та дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та інших запозичень (Додаток Ж).

Процедура перевірки курсових робіт визначена в Університеті локальними документами з питань дотримання академічної доброчесності. Інформаційно-технічне супроводження процедури перевірки курсових робіт на рівень унікальності здійснює відповідальна особа з-поміж висококваліфікованих науково-педагогічних працівників чи інших працівників кафедри, яких призначає завідувач кафедри германських мов і зарубіжної літератури.

Для перевірки на рівень унікальності курсова робота має бути в одному з форматів (**.pdf, .doc, .docx**) та містити назву, що складається з прізвища та ініціалів (латинськими літерами) автора роботи, групи, у якій навчається здобувач вищої освіти, наприклад: для Козака Л.А., здобувача вищої освіти групи Ang1-B23, назва файлу - ang1b23.kozakL.A. (без пробілів).

Курсову роботу для перевірки на рівень унікальності подають без додатків.

Здобувач вищої освіти перед перевіркою курсової роботи на рівень унікальності готує і передає керівнику роботи файл курсової роботи у форматі, прийнятному для перевірки на рівень унікальності.

Курсову роботу подають на перевірку не пізніше ніж за **10 днів** до захисту. Звіт про перевірку на унікальність надсилають на кафедру не пізніше ніж за **2 дні** до захисту (у разі недотримання терміну подання роботи через поважну причину здобувач вищої освіти має право звернутися з письмовою заявою та документом, який підтверджує цю причину, до

завідувача кафедри щодо уточнення термінів подання роботи з метою перевірки на рівень унікальності).

Перевірка роботи на рівень унікальності обов'язково передуює процедурам допуску та захисту курсових робіт.

Здобувача вищої освіти допускають до захисту курсової роботи за наявності в ній **не менше 30%** унікального тексту.

Курсові роботи, які за висновком наукового керівника заслуговують на позитивну оцінку, рекомендують до захисту. Роботи, які за попередньою оцінкою наукового керівника не мають підстав для позитивної оцінки, до захисту не допускають і передають здобувачеві вищої освіти для подальшого доопрацювання.

Курсову роботу подають на кафедру у двох примірниках: перший – друкований, другий – на електронному носії одним суцільним файлом. Електронна версія курсової роботи має бути ідентичною паперовій.

Термін подання чистових варіантів робіт на кафедру, а також графік їх захистів визначає кафедра германських мов і зарубіжної літератури відповідно до графіка освітнього процесу.

У разі, якщо за результатами перевірки встановлено коректність покликань на першоджерело для текстових та/або ілюстративних запозичень, то робота вважається такою, що пройшла внутрішнє рецензування і допускається до захисту.

У разі виявлення факту порушення академічної доброчесності, зокрема наявності в роботі академічного плагіату, призначена особа подає вмотивовані висновки та звіт на засідання кафедри германських мов і зарубіжної літератури, яка ухвалює остаточне рішення у вигляді надання дозволу до захисту роботи, відправлення роботи для доопрацювання (або про видачу іншого варіанту завдання для курсової роботи, або відхилення без права подальшого розгляду).

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з результатами перевірки роботи на рівень унікальності, у триденний термін після їх оголошення має право подати апеляцію на ім'я ректора. Наказом (дорученням) ректора створюють комісію, яка формує остаточні висновки про дотримання здобувачем вищої освіти академічної доброчесності. Висновки апеляційної комісії оформлюють відповідним протоколом. Відповідальність за порушення академічної доброчесності визначена в

Університеті локальними документами з питань дотримання академічної доброчесності.

Захист курсової роботи здійснюють у термін, визначений графіком освітнього процесу.

Захист курсових робіт проводять публічно перед комісією у складі не менше трьох викладачів кафедри германських мов і зарубіжної літератури, зокрема й керівника курсової роботи.

Процедура захисту передбачає:

- доповідь здобувача вищої освіти про зміст роботи;
- запитання до здобувача вищої освіти;
- відповіді здобувача вищої освіти на запитання осіб, присутніх на захисті;
- виступ керівника курсової роботи;
- прикінцеве слово здобувача вищої освіти;
- ухвала комісії про оцінку роботи.

Захист курсової роботи може супроводжуватися демонстрацією ілюстративних матеріалів, зокрема з використанням мультимедійного обладнання.

Для захисту курсової роботи здобувач вищої освіти готує виступ, як правило, **до 10 хвилин**. Увагу зосереджує на визначенні предмета дослідження, відтворенні суті проведеного дослідження, формулюванні висновків, пропозицій щодо практичного застосування результатів роботи. Відповіді на питання керівника і членів комісії з теми курсової роботи мають бути короткими і чіткими.

Комісія обговорює результати захисту курсових робіт кожним здобувачем вищої освіти і більшістю голосів ухвалює рішення щодо оцінювання роботи. Оцінки оприлюднюють у присутності здобувачів вищої освіти.

У разі незгоди з результатами захисту курсової роботи здобувач вищої освіти в день оголошення оцінки має право подати апеляцію на ім'я декана факультету іноземної філології. Для розгляду апеляції розпорядженням декана факультету іноземної філології створюють комісію, яка впродовж трьох календарних днів розглядає апеляцію здобувача вищої освіти щодо порушення процедури проведення захисту курсової роботи, що могло негативно вплинути на рішення комісії щодо оцінки.

У разі встановлення комісією порушення процедури проведення захисту курсової роботи, яке вплинуло на результати оцінювання, вона пропонує декану факультету іноземної філології скасувати відповідне рішення комісії та провести повторний захист курсової роботи в присутності представників комісії з розгляду апеляції. Висновки апеляційної комісії оформлюють відповідним протоколом.

ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Результати захисту курсової роботи оцінює комісія за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ЄКТС.

Розподіл балів за курсову роботу:

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Якість обґрунтування теми	5
2.	Науково-теоретичний рівень змісту	20
3.	Науково-прикладний рівень змісту (упровадження, застосування, додатки)	20
4.	Використання методів дослідження	10
5.	Планомірність і систематичність роботи	5
6.	Оформлення курсової роботи	10
7.	Захист курсової роботи	20
	Разом:	100

Основними критеріями оцінки курсової роботи є:

- актуальність і рівень розкриття теми;
- творчий підхід і самостійність;
- достатня кількість використаних джерел;
- наявність елементів дослідження та рівень опанування методикою дослідження;
- обґрунтованість узагальнень, висновків і пропозицій;
- науковий стиль викладу;
- дотримання вимог до оформлення курсової роботи і термінів її виконання;
- якість захисту курсової роботи;
- дотримання принципів академічної доброчесності.

Отримані бали за курсову роботу переводять у національну шкалу та шкалу ЄКТС за наведеною таблицею:

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
90-100	A (відмінно)	«відмінно»	Матеріал викладено логічно і послідовно, зроблено покликання на джерела, обґрунтовано конкретні висновки, чітко і логічно побудована доповідь під час захисту роботи, дотримано принципи академічної доброчесності, надано повні та вичерпні відповіді на запитання і зауваження членів комісії
82-89	B (дуже добре)	«добре»	Наявність не суттєвих помилок в оформленні роботи, у виступі та відповідях здобувача вищої освіти під час захисту, що не впливають на загальний рівень якості роботи
75-81	C (добре)		Здобувач вищої освіти загалом виконав завдання, досяг поставленої мети, дотримався принципів академічної доброчесності, проте допустив окремі помилки як у самій роботі, так і в підготовленій доповіді (наприклад, недостатньо глибоко розкрив зміст одного з розділів, не завжди логічно переходив від одного розділу до іншого, зловживав описовістю у викладенні матеріалу, допустив огріхи в оформленні роботи, не досить впевнено здійснював її захист), однак рівень допущених помилок суттєво не вплинув на якість роботи та її захист.
67-74	D (задовільно)	«задовільно»	Наявність суттєвих недоліків у змісті й оформленні роботи, поверхнєве осмислення матеріалу, недостатня аргументованість і впевненість під час відповідей на запитання.
60-66	E (достатньо)		Курсова робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам

			щодо її виконання та оформлення, має виключно компіляційний характер
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	«незадовільно»	Робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її виконання і оформлення та вимагає суттєвого доопрацювання; здобувач вищої освіти має низький рівень теоретичної підготовки. Тему роботи не розкрито, захист здійснено невпевнено, виявлено слабе володіння матеріалами власної роботи: на поставлені запитання здобувач вищої освіти не відповідає або допускає суттєві помилки; порушено принципи академічної доброчесності.
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу та написання курсової роботи)		Представлені матеріали на захист не відповідають вимогам до написання і захисту курсових робіт. Здобувач вищої освіти не в змозі захистити власну роботу. Курсова робота є плагіатом.

Проект/стартап. Передбачено характерні для цього типу робіт критерії: актуальність проблеми, її реалістичність, затребуваність на ринку інновацій (конкурентноспроможність), наявність авторської ідеї, доказовість варіанту її вирішення, перспективність практичного впровадження, якість презентаційних матеріалів.

Розробка на замовлення. Критерій визначається відповідно до форми проведеної роботи та оформлення її результатів (інформаційно-аналітична, теоретико-експериментальна; проєкт/стартап). Головним критерієм є

відповідність потребам та конкретним завданням, поставленим замовником.

Оцінку за курсову роботу виставляють на титульному аркуші та засвідчують підписом наукового керівника і членів комісії. Позитивну оцінку за курсову роботу вносять у день захисту до екзаменаційної відомості, в індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти та в залікову книжку. Курсові роботи і отримані за них оцінки зазначають у додатку до диплома про вищу освіту.

Невчасне виконання курсової роботи вважають академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації у встановленому порядку.

Якщо за результатами захисту курсової роботи здобувач вищої освіти отримав оцінку «незадовільно», кафедра за рекомендацією комісії, що оцінювала цю курсову роботу, як виняток, може дозволити здобувачеві вищої освіти:

- виконання додаткового завдання за темою курсової роботи з його наступним захистом разом із роботою;
- виконання в повному обсязі курсової роботи з іншої теми.

Додаткове завдання формують на основі критеріїв оцінювання курсової роботи: поглиблення знань з теоретичних положень, усунення допущених помилок у практичній частині та оформленні курсової роботи тощо.

Підсумки виконання курсових робіт аналізують на засіданні кафедри германських мов і зарубіжної літератури.

Курсові роботи з протоколами їх захисту зберігають на кафедрі упродовж трьох років, потім передають в архів Університету.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативні документи

- Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>
- Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d2958213439.pdf>
- Концепція розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2018 р. №776. URL: <https://cutt.ly/7Eca7R2>
- Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
- Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
- Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/7TiJxZL>
- Про освіту: Закон України із змінами, внесеними від 01.04.2022 р. №2179-IX. URL: <https://cutt.ly/qR66DBT>
- Про повну загальну середню освіту: Закон України із змінами, внесеними від 19.06.2022 р. №1658- IX. URL: <https://cutt.ly/eTqquvO>
- Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. №1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
- Рекомендації щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України № 1093 від 02.08.2024. URL : <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>

Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року)

1. Богданець-Білоskalенко Н. І., Снегірьова В. В., Фідкевич О. Л. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) / «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року No 1226). URL : <https://drive.google.com/file/d/19P2wzi3elMDqbUL7411-MrOGYST54pgw/view>
2. Волощук Є. В. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) / «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року No 1226). URL : https://drive.google.com/file/d/1ccAyqxyU_A-9S4j8bP5lbMt4SPx-xJj0/view
3. Волощук Є. В., Слободянюк О. М. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року No 1001). URL : https://drive.google.com/file/d/1M_ZII3P7rpJs0LUMtfrtR5FEc1tCzRzP/view
4. Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) / «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2023 року № 1226). URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/Zar.lit.5-9-kl.Nikolenko.ta.in.28.12.2023.pdf>
5. Снегірьова В.В., Бушакова О.В., Горобченко І.В., Каєнко О.В. Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від

24.07.2023 № 883). URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Movno-literat.osv.hal/Zarubizhna.literatura.7-9%20kl.Snyehirova.ta.in.26.07.2023.pdf>

ПІДРУЧНИКИ З ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ 5-9 КЛАСІВ ЗЗСО

5 клас

1. Богданець-Білоskalенко Н. Л., Фідкевич О.Л. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Грамота, 2022. 255 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1687-5_zarlit_bogdanec.html
2. Волощук Є. В. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Генеза, 2022. 242 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1693-5_zarlit_voloschuk.html
3. Глотов О. Л., Щавурський Б. Б. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2022. 198 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1686-5_zarlit_glotov.html
4. Ісаєва О. О., Клименко Ж. В. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Оріон, 2022. 376 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1690-5_zarlit_isaeva.html
5. Кадоб'янська Н. М., Удовиченко Л. М., Снегір'ова В. В. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 264 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1691-5_zarlit_kadobianska.html
6. Ковбасенко Ю. І., Ковбасенко Л. В., Дячок С. О. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Літера ЛТД, 2022. 239 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1692-5_zarlit_kovbasenko.html
7. Міляновська Н. Р. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Видавництво Астон, 2022. 288 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1689-5_zarlit_milianovska.html
8. Ніколенко О. М., Мацевко-Бекерська ЛІ В., Рудніцька Н. П., Ковальова Л. Л., Орлова О. В., Юлдашева Л. П., Туряниця В. Г., Лебедь Д. О. Зарубіжна література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2022. 271 с. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1688-5_zarlit_nikolenko.html
9. Хворостяний І. Г., Большакова І. О. Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Харків :

Видавництво «Ранок», 2022. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/1676-ukr-ta-zarubizhna-5-klas-khvorostiany.html>

10. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. URL : https://pidruchnyk.com.ua/1694-5_ukrlit_zar_yacenko.html

6 клас

1. Богданець-Білокаленко Н. Л., Фідкевич О. Л. Зарубіжна література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Грамота, 2023. 242 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2619-zaralit-6-klas-bohdanets.html>
2. Волощук Є. В., Слободянюк О. М. Зарубіжна література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : ТОВ Генеза, 2023. 252 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2623-zaralit-6-klas-voloshchuk-2023.html>
3. Кадоб'янська Н. М., Удовиченко Л. М., Снегірьова.В. В. Зарубіжна література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2023. 241 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2620-zaralit-6-klas-kadobianska-2023.html>
4. Ковбасенко Ю. І., Первак О. П., Дячок С. О. Зарубіжна література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Літера ЛТД, 2023. 288 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2621-zaralit-6-klas-kovbasenko-2023.html>
5. Мілянська Н. Р. Зарубіжна література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Видавництво Астон, 2023. 292 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2622-zaralit-6-klas-milianovska-2023.html>
6. Ніколенко О. М., Мацевко-Бекерська Л. В., Рудніцька Н. П., Ковальова Л. Л., Туряниця В. Г., Базильська Н. М., Гвоздікова О. В., Лебедь Д. О. Зарубіжна література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2023. 259 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2624-zaralit-6-klas-nikolenko-2023.html>
7. Яценко Т. О., Пахаренко В. І., Тригуб І. А., Слижук О. А. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ : Видавничий

дім «Освіта», 2023. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2625-literatura-ukr-ta-zar-6-yatsenko.html>

7 клас

1. Волощук Є. В., Слободянюк О. М. Зарубіжна література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : ТОВ Генеза, 2024. 292 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2858-zarubizhna-literatura-voloshchuk-7-klas-2024.html>
2. Горобченко І. В., Снегірьова В. В., Каєнко О. В., Бушакова О. В. Зарубіжна література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 272 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2859-zarubizhna-literatura-gorobchenko-7-klas-2024.html>
3. Ковбасенко Ю. І., Первак О. П., Дячок С. О. Зарубіжна література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Літера ЛТД, 2024. 273 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2860-zarubizhna-literatura-kovbasenko-7-klas-2024.html>
4. Міляновська Н. Р., Міляновський Е. С. Зарубіжна література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Видавництво Астон, 2024. 155 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2861-zarubizhna-literatura-milianovska-7-klas-2024.html>
5. Ніколенко О. М., Мацевко-Бекерська Л. В., Рудніцька Н. П., Ковальова Л. Л., Туряниця В. Г., Базильська Н. М., Гвоздікова О. В., Лебедь Д. О. Зарубіжна література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2024. 274 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2862-zarubizhna-literatura-nikolenko-7-klas-2024.html>

8 клас

1. Волощук Є. В., Слободянюк О. М. Зарубіжна література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : ТОВ Генеза, 2025. 264 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2995-zarubizhna-literatura-voloshchuk-8-klas-2025.html>
2. Ковбасенко Ю. І., Первак О. П., Дячок С. О. Зарубіжна література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Літера

ЛТД, 2025. 289 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2994-zarubizhna-literatura-kovbasenko-8-klas-2025.html>

3. Міляновська Н. Р., Міляновський Е. С., Сич Л. Зарубіжна література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Видавництво Астон, 2025. 155 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2993-zarubizhna-literatura-milianovska-8-klas-2025.html>
4. Горобченко І. В., Снегірьова В. В., Каєнко О. В., Бушакова О. В. Зарубіжна література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2025. 261 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2992-zarubizhna-literatura-gorobchenko-8-klas-2025.html>
5. Ніколенко О. М., Мацевко-Бекерська Л. В., Рудніцька Н. П., Ковальова Л. Л., Туряниця В. Г., Базильська Н. М., Гвоздікова О. В. Зарубіжна література: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий центр «Академія», 2025. 288 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/2991-zarubizhna-literatura-nikolenko-8-klas-2025.html>

9 клас

1. Волощук Є., Звиняцьковський В., Філенко О. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Київ : Генеза, 2017. 304 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/1004-zarubizhna-voloschuk-9-klas.html>
2. Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мельник А. О., Бицько О. К. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Київ : УОБЦ «Оріон», 2017. 304 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/960-zarubizhna-literatura-9-klas-isayeva.html>
3. Кадоб'янська Н. М., Удовиченко Л. М. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Х. : ТОВ «Сиция», 2017. 272 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/1003-zarubizhna-kadobyanska-9-klas.html>
4. Ковбасенко Ю. І., Ковбасенко Л. В. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Київ : Літера ЛТД, 2017. 304 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/947-zarubizhna-9-klas-kovbasenko-2017.html>
5. Міляновська Н. Р. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Тернопіль : Астон, 2017. 304 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/1002-zarubbzhna-mblyanovska-9-klas.html>

6. Ніколенко О. М., Зуєнко М. О., Стороха Б. В., Туряниця В. Г., Орлова О.В. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Київ : Грамота, 2017. 176 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/959-zarubizhna-literatura-9-klas-nikolenko-2017.html>
7. Паращич В. В., Фефілова Г. Є. Зарубіжна література: підручник для 9 класу загальноосвіт. навч. закл. Х. : Вид. група «Основа», 2017. 304 с. URL : <https://pidruchnyk.com.ua/1001-zarubizhna-paraschich-9-klas.html>

Методика навчання зарубіжної літератури

1. Башманівська Л.А., Усатий А.В. Методика навчання української та зарубіжної літератур у закладах освіти: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 66 с. URL: <http://surl.li/udquw>
2. Гоголь Н. Культурологічний підхід у змісті шкільної літературної освіти (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія / за наук. ред. д-ра. пед. наук Т.О. Яценко. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 484 с.
3. Грицак Н.Р. Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.
4. Дмитренко К.А. Інноваційні методи викладання зарубіжної літератури. Харків : Основа, 2018. 92 с.
5. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
6. Методика викладання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти : навч. посіб. / Ю. Ісапчук, А. Тичініна, А. Сажина, Н. Нікоряк, К. Калинич, П. Рихло, Р. Дзик, Г. Іванчук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 304 с.
7. Мірошніченко Л.Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підручник для вищих навч. закл. Київ: Слово, 2010. 432с.
8. Ніколенко О.М., Куцевол О.М. Сучасний урок зарубіжної літератури: посіб. для вчителя. К.: Академія, 2003. 288 с.
9. Орлова О. В. Методика навчання зарубіжної літератури : навч.-метод. посіб. для підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» філологічних спеціальностей педагогічних закладів освіти. Полтава : ПНПУ, 2021. 109 с.
10. Поліщук Л. Б. Методика навчання світової літератури : навчально-методичний посібник. Умань : ВПЦ «Візаві», 2016. 139 с.
11. Семеног О., Базиль Л. Мовно-літературна освіта в Україні: погляд крізь роки: навчальний посібник. Київ, 2008. 240 с.
12. Степанишин Б. Стратегія і тактика в літературній освіті учнів. Тернопіль, 2003. 191 с.
13. Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ: Міленіум, 2019. 110 с.

14. Удовиченко Л.М. Методика навчання зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти. Навчальний посібник для підготовки до атестації студентів-філологів. Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. 121 с.
15. Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навч. посіб. для студ. вузів. Київ: Кондор, 2010. 314 с.
16. Шуляр В.І. Електронний конструктор уроку в планувальній діяльності суб'єктів літературної освіти. Миколаїв: ОІППО, 2012. 84 с.
17. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури. Миколаїв, 2014. 552 с.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

https://mon.gov.ua/	Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України
https://imzo.gov.ua/	ДНУ Інститут модернізації змісту освіти
https://nus.org.ua/	Сайт проєкту «Нова українська школа»
https://op.ua/	Освітній портал України
https://undip.org.ua/about/structure/science-departments/national-minority-languages/	Відділ навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України
https://zarub-lit.kpnu.edu.ua/	Сайт кафедри германських мов і зарубіжної літератури К-ПНУ ім. І. Огієнка
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
https://naurok.com.ua/	Освітній проєкт «На урок»
https://vseosvita.ua/	Національна освітня платформа «Всеосвіта»
https://teacher.in.ua/	Сайт «Все для вчителя»
https://lms.e-school.net.ua/	Сайт проєкту «Всеукраїнська школа онлайн»
https://povir.in.ua/	Національна онлайн-платформа ПОВІР
http://www.chl.kiev.ua/key	Сайт «КЛЮЧ» (Краща література юним читачам)
http://urccyl.com.ua	Сайт «Центр дослідження літератури для дітей та юнацтва»
https://dyvoslovo.com.ua/	Журнал «Дивослово»
http://vsesvit-journal.com	Всесвіт: фаховий журнал світової літератури
https://zl.kiev.ua/	Зарубіжна література в школах України: науково-методичний журнал
http://urccyl.com.ua/naukovyi-visnyk-literatura-dity-chas/	Література. Діти. Час.
https://kslipl.pnu.edu.ua/sultanivski-chytannia-zbirnyk-naukov/	Султанівські читання (Збірник)

http://surl.li/uiito	Часопис «Проблеми підготовки сучасного вчителя»
http://pptp.kubg.edu.ua/numbers.html	Науковий журнал «Педагогічний процес: теорія і практика»
http://mdu.edu.ua/?page_id=1502	Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки
http://visnyk.chnpu.edu.ua/	Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки
http://ped-ejournal.cdu.edu.ua/index	Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького університету. Серія: педагогічні науки
http://pedagogica.tnpu.edu.ua/	Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка
https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/40595/Tytul_26.pdf?sequence=2	Збірник наукових праць «Педагогічний дискурс»
http://vytokypedagogmayster.webnode.com.ua/	Збірник наукових праць «Витоки педагогічної майстерності»
http://pedosv.kpnu.edu.ua/	Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»
http://chtyvo.org.ua/	Бібліотека української і світової літератури
http://www.ukrlib.com.ua/	Бібліотека української і зарубіжної літератури

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вимоги до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. Дата оновлення: 12.07.2019 р. URL: <https://cutt.ly/gG754Co>
2. Горошкіна О., Груба Т. Українська наукова мова: теорія і практика: навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2023. 108 с. URL: <http://surl.li/ukadh>
3. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015 [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2015. 20 с. URL: <https://cutt.ly/hG78R5s>
4. Курсова робота із зарубіжної літератури / методики навчання: методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література) / укладач: проф. І.І. Розман. Мукачево: МДУ, 2024. 28 с. URL: <http://dspace-s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11821/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4.%20%D0%9A%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0.pdf>
5. Курсова робота з методики навчання української мови та української літератури: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / укладач А. С. Попович. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 112 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/8162>
6. Методичні рекомендації з написання та оформлення курсових робіт у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція). Кам'янець-Подільський, 2025. 27 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1AALCuP0WlelwZsfT5XjkgrTiBTq4zyrN/view>
7. Методологія сучасного літературознавства: навчально-методичний посібник / упоряд.: О. В. Кеба, Т. В. Кеба, Р. М. Семелюк. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 116 с.
8. Навчально- й науково-дослідна робота студентів-філологів: навчально-методичний посібник для студентів. / М.І. Пентилюк, В.П. Олексенко,

- І.В. Гайдаєнко, Т.Г. Окунович. 2-е вид., переробл. й доповн. Херсон: Айлант, 2020. 158 с. URL: <http://surl.li/uyymyr>
9. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція). Кам'янець-Подільський, 2024. 8 с. URL: https://drive.google.com/file/d/0B_EBvdN4dQSI MUozdmc2Ti0xY3MzMS1hbjlXLVVQSDZmNjU4/view?resourcekey=0-WAE6ceQZqhHelYoJoPZ3Kg
10. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університету імені Івана Огієнка (нова редакція). Кам'янець-Подільський, 2025. 79 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>
11. Порядок перевірки курсових, кваліфікаційний робіт, дисертацій ЗВО КПНУ на рівень унікальності. Кам'янець-Подільський, 2025. 6 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1rIoqkhNL1AYMfF0NyDDCEQbA9SF9_s6/view
12. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. №1225. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
13. Федірчик Т.Д., Шульга А.В., Шевчук К.Д. Методичні рекомендації до курсу «Методологія та методика науково-педагогічних досліджень». Чернівці: РОДОВІД. 2021. 56 с.

БАЗОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ У ФОРМІ ПРОЄКТУ/СТАРТАПУ

1. Тема роботи повинна бути вузькою та конкретною, тобто такою, що передбачає реалізацію всіх етапів проєктної роботи, починаючи з постановки цілей, на їх основі – прогнозованого результату та вимірювання рівня його досягнення;
2. Курсова робота має проєктуватися як практикозорієнтована, тобто така, що має практичну цінність щодо вирішення актуальної проблеми;
3. Доцільно віддавати пріоритет регіональним потребам, що в разі підготовки курсової роботи високої якості дає можливість вивчати перспективи її практичної імплементації;
4. Курсова робота має сприйматися як професійно зорієнтована, тобто така, що реально сприяє підвищенню рівня професіоналізму здобувача вищої освіти, підготовці його до професії, у перспективі – забезпеченню конкурентоспроможності на ринку праці;
5. Проблеми для дослідження в межах підготовки курсової роботи повинні формулюватися, зважаючи на реальні дослідницькі спроможності здобувача вищої освіти, а також його інтереси, потреби професійного становлення.

РЕКОМЕНДАЦІЇ НА ЕТАПІ ВИБОРУ ТИПУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

I блок мотиваційний:

- проаналізувати всі запропоновані типи підготовки та представлення результатів курсових робіт: співвіднести їх із власними інтересами та можливостями практичної реалізації;
- вибрати той, що максимально відповідає очікуванням від цього виду роботи і визначити конкретні завдання: а) підвищити рівень професійної компетентності; б) випробувати себе, свої можливості в умовах реальної конкуренції; в) спробувати створювати оригінальні моделі діяльності на основі власних ідей;
- визначити орієнтовний рівень роботи: високий, але в межах прогнозованої досяжності (умова отримання ефекту самореалізації, а відтак і ефекту успіху);
- оцінити мотиви та очікування (амбіції) щодо можливості виготовлення «продукту», конкурентоспроможного на ринку інновацій, який може зацікавити потенційних інвесторів (конкурси проєктів, гранти, отримати роботу на замовлення) і в перспективі отримати фінансування.

II блок функціональний:

- отримати якомога більше інформації (від керівника курсової роботи, інших викладачів, інформаційних джерел, роботодавців та ін.) про сутність форми курсової роботи, особливості її підготовки, реалізацію, підготовку матеріалів, що відображають результати роботи;
- проаналізувати представлені в інформаційних джерелах успішні наукові роботи, подані на конкурси, проєкти, стартапи, підготовлені здобувачами вищої освіти; визначити характеристики, які видаються найбільш цінними;
- ухвалити рішення щодо учасників проєкту (індивідуальний, парний, груповий) і визначити орієнтовний розподіл функцій, форми співпраці, формування колективного «продукту»;

- провести роботу зі збору та аналізу ідей підготовки проєкту, систематизувати їх, сформувати блок тих, на яких буде базуватися подальша робота;
- зробити першу спробу проєктування (інтуїтивно-стихійну) як орієнтовну модель курсової роботи;
- спланувати варіанти/алгоритми виконання завдань, форми узгодження позицій, критерії та інструменти їх оцінювання;
- розробити модель фінальної презентації роботи, виготовлення відповідних матеріалів, обґрунтування доцільності авторського підходу.

III блок перспективний:

- ухвалити рішення щодо конкурентоспроможності проєкту, можливостей його подальшої практичної реалізації у відповідній галузі, сфері діяльності;
- узяти участь у конкурсі наукових робіт/стартапів, які щорічно проводяться на факультеті/інституті, кращі з яких будуть допущені до загальноуніверситетського конкурсу;
- прийняти пропозиції Університету щодо участі в конкурсах, які проводяться на регіональному, обласному рівнях;
- самостійно зробити аналіз конкурсних пропозицій щодо молодіжної науки і молодіжних проєктів, які у великій кількості тиражуються у різних інформаційних джерелах, оцінити перспективи проєкту.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗАЯВИ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРО
ВИБІР КЕРІВНИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ**

Деканові факультету іноземної філології

_____ *Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ*

здобувача вищої освіти

_____ курсу _____ групи

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності

предметної спеціальності (за наявності)

спеціалізації (за наявності)

_____ *шифр і назва спеціальності*

_____ *Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ*

ЗАЯВА

Прошу призначити керівником курсової роботи _____
Тема роботи: _____

«__» _____ 20__ р.

_____ *Підпис*

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету іноземної філології

_____ *Підпис*

_____ *Власне*

_____ *ім'я ПРІЗВИЩЕ*

Завідувач кафедри германських мов
і зарубіжної літератури

_____ *Підпис*

_____ *Власне*

_____ *ім'я ПРІЗВИЩЕ*

Керівник курсової роботи

_____ *Підпис*

_____ *Власне ім'я
ПРІЗВИЩЕ*

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

КУРСОВА РОБОТА

з Методики навчання зарубіжної літератури

(назва освітнього компонента)

Тема: _____

(назва теми курсової роботи)

Здобувача вищої освіти ____ курсу ____ групи
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності
предметної спеціальності *(за наявності)*
спеціалізації *(за наявності)*

шифр і назва спеціальності
освітньої програми _____
назва освітньої програми

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ здобувача вищої
освіти

Керівник: _____
Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

науковий ступінь, учене звання, посада

Кількість балів: _____
Оцінка за національною шкалою _____
Оцінка ЄКТС _____

Члени комісії:

<i>підпис</i> <i>ПРІЗВИЩЕ</i>	<i>Власне ім'я</i>
<i>підпис</i> <i>ПРІЗВИЩЕ</i>	<i>Власне ім'я</i>
<i>підпис</i> <i>ПРІЗВИЩЕ</i>	<i>Власне ім'я</i>

Кам'янець-Подільський, 20 ____

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ (за наявності)

ВСТУП

...

РОЗДІЛ 1. (Назва)

...

1.1. (Назва)

...

1.2. (Назва)

...

1.3. (Назва)

...

РОЗДІЛ 2. (Назва)

...

2.1. (Назва)

...

2.2. (Назва)

...

2.3. (Назва)

...

ВИСНОВКИ

...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

...

Додаток А. (Назва)

Додаток Б. (Назва)

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ПРОЄКТУ/СТАРТАПУ

1. Назва проєкту.
2. Учасники, якщо проєкт груповий, автор, якщо індивідуальний.
3. Мета проєкту, головна проблема, що вирішується в його межах, представлення ідеї/ідей та обґрунтування підходу (теоретичне, практичне) щодо їх реалізації.
4. Цільова аудиторія проєкту (на кого він орієнтований).
5. Структура/архітектура проєктної роботи, орієнтовний обсяг часу.
6. Очікувані результати, їх практична цінність (очевидність/вимірюваність отриманих вигод і для кого вони можуть представляти інтерес (імовірні стейкхолдери), можливість комерціалізації.
7. Перспективи поширення отриманого в результаті проєктної роботи досвіду, можливість його адаптації до нових умов (наприклад, використання в інших освітніх закладах, соціальних, виробничих реаліях, регіонах тощо).

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ НА РІВЕНЬ УНІКАЛЬНОСТІ
КУРСОВОЇ РОБОТИ**

ЗВІТ

перевірки на рівень унікальності тексту курсової роботи здобувача
вищої освіти

Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

—
Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ

*відповідальної особи за інформаційно-технічним супроводженням
процедури перевірки курсової роботи на рівень унікальності*

Відповідно до даних програми _____
(назва програми)

перевірки на рівень унікальності (звіт подібності додається) курсова
робота містить _____% унікального тексту та рекомендована до
захисту.

Керівник _____

_____ Підпис

_____ Власне

ім'я ПРІЗВИЩЕ

«__» _____ 20__ р.

Додаток 3

**Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ
8302:2015 «Інформація та документація.
Бібліографічне посилання. Загальні положення та
правила складання» з урахуванням правок
(код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автора	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автора	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. Київ : Укراгропромпродуктивність, 2006. 106 с. Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с. Методи підвищення природної рибопродуктивності ставів / Андрющенко А. І. та ін. ; за ред. М. В. Гринжевського. Київ, 1998. 124 с.

Колективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агроєкол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Инфузории. Вып. 1. Суктории (<i>Ciliophora, Suctorea</i>) / И. В. Довгаль. Киев : Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91.

Статті з продовжуючих та періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i>. 2013. Вип. 148. С. 31–34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i>. 2016. № 6. С. 23–28. Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58. Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.
	Електронні ресурси
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017). Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).
Періодичні видання	Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).

	Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.
Сторінки з веб-сайтів	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).
	Інші документи
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i>. 2017. № 7. С. 106–107

Стандарти	ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація). СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ : Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)
Патенти	Комбайн рослинозбиральний універсальний : пат. 77937 Україна : МПК A01D 41/02, A01D 41/04, A01D 45/02. № а 2011 09738 ; заявл. 05.08.2011 ; опубл. 11.03.2013, Бюл. № 5.
Авторські свідоцтва	А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс-подборщика / В. Б. Ковалев, В. Б. Мелегов. № 4185516 ; заявл. 22.01.87 ; опубл. 23.08.88, Бюл. № 31.
Дисертації, автореферати дисертацій	Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ... д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агроекол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с. Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).

Укладачі
О.Г. Шаповал, О.В. Кеба, І.Ю. Голубішко.

КУРСОВА РОБОТА
З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Навчально-методичний посібник

Електронна книга

Підписано до друку 26.06.2025 р. Формат 60x84/16
Ум.друк. арк. 3,89. Зам. 167